

Landskap: Östergötland Upptecknat av: H. Lönnholm
 Härad: Västnäs Adress: Hasselbacksg 2, Borås
 Socken: Ekeby Berättat av: Axel Pöstedt
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1866 i Säby, Luitaust.

Turehill

A: d Borbytingar 1-6

A: p Maran 7-9

C: a En trolsk kusk 10-12

G: b Om ornan 13-15

Auz. sagemannan se Säby!

15 sidor.

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland. Upptecknat av: B. Lönnelohm.
 Härad: Jönsby. Adress:
 Socken: Ekby. Berättat av: Axel Gösledt.
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1866 i Säby sn.

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om trollbytingar.

Torr var de alltid så rädda för
 att få trollbytingar - att trollen skul-
 le komma in o. ta deras barn o. läg-
 ga en trollunge i stället. De fick
 aldrig ha släkt elden i spisen, så
 länge barnet var odöpt o. de lade
 psalmbokblad i sveplorna o. de ritade
 kors på dörren o. hade stäl i tröskeln
 o. från natten hade en del skrivit
 också på överstycket över dörren. När
 de var kristnade var det ingen fara
 I Ekby hände det en gång
 att det kom en trollkäring o. lade

5620

ACC. N:R.

Landskap:

Östergötland

Upptecknat av:

E Lönners koka.

Härad:

Göteborg.

Adress:

Socken:

Skeby l.

Berättat av:

Atel Hjörstedt.

Uppteckningsår:

1908.

Född år

1866

i

Säby sn.

sitt barn i samma säng där en
liten nyfödd låg, men hon tog inte
den med sig. Och de var så lika bar-
na, att det var alldeles omöjligt att
skilja dem åt. Så det var en trou-
unge det förstod de nästan, men hur
de skulle bli av med den det visste
de inte v. de ville ju inte ta risken
att göra sig av med en egen.

Barna växte upp o. de var precis
lika. Men så en dag - barna var väl
vid en 5 år - så fick deras mor ett
gott råd av en granne, som
hon talade om sina bekymmer för.

Skriv endast på denna sida!

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5620
Landskap: Östergötland Upptecknat av: S. Lönnrohn.
Härad: Fästing. Adress:
Socken: Sketby. Berättat av: Axel Göstedt.
Uppteckningsår: 1938V Född år 1866 i Säby sn.

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hon skulle ta en oron, o. en dag, när hon bakade, skulle hon lägga den i ett kläde, o. lägga det över degen, när den jäste o. sen skulle hon lägga lakanit över klädet, o. ornen, så det såg ut som det bråkade när de bakade.

Och sen var uträkningen den att hon skulle be flickorna gå o. titta efter om det jäste o. då skulle de nog ge till känna vilken som var den riktiga o. vilken som var den falska.

Hon fick tag i en oron o. hade honom förvarad till en dag hon bakade o. lade den då över degen, som hon

5620

ACC. N:R.

Landskap:

Östergötland

Upptecknat av:

E. Lönerholm.

Härad:

Gästing.

Adress:

Avel Gøstest.

Socken:

Bleby.

Berättat av:

Söby sn.

Uppteckningsår:

1938.

Född år 1866 i

hade blivit lärd. När sin degen hade börjat jäsa, gick hon ut på gården, den flickorna var o. lekte. Ah, så hon till den ene, jag glömde degen, gå in o. titta till den ett slag. Flickan gick in o. lyfte på locket o. fick se ormen o. blev dödsförskräckt. Men, det är en orm på degen skrek hon.

Åh, mente modern, det blir väl när räd med det, den ska vi nog få undan.

Gå- du ut o. lek igen. Loken tog hon o. knöt ett litet rött garnåsa om flickans ene arm, utan att flickan märkte något - det var när hon bröstade henne

Skriv endast på denna sida!

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland. Upptecknat av: S. Lönerholm.
 Härad: Gösthing. Adress: _____
 Socken: Rhebyl. Berättat av: Skel Jönstest
 Uppteckningsår: 1738. Född år 1866 i Säby sn.

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När det hade varit litet, så bad hon den andra komma in o. hjälpa sig. 'Lilla efter om degen jäses', sa hon. Flickan tog o. lyfte på lakanet o. fick se ormen. 'Å' ligga du här ensam, din lilla sötnos', sa flickan, o. tog den i händerna o. började kyssa o. smeka den. De förstod bondhustrun, vem som var trollungen.

Den hade hon av sin grannhustrun fått det rådet, att om hon ville bli av med trollungen, så skulle hon elda uggeu riktigt varu o. så satte flickan på griselan o. lät-

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland Upptecknat av: E. Lönnervik.
 Härad: Göstinge Adress: _____
 Socken: Skeby Berättat av: Axel Jönstoft.
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1866 i Säby sn.

6.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 —*—

sa, som om hon ville skjuta in
 henne i ugnen. Hon gjorde så, o. när
 hon alldeles skulle till att få in hen-
 ne i ugnen, så kom det så det var
 i luften, en halldöring. "Aldrig trod-
 de jag, att du kunde bära dig till så,
 med min mage, så hon. Och så tog
 hon sin tös o. drog iväg. Och de såg hen-
 ne aldrig mer.

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland. Upptecknat av: J. Lönerholm
Härad: Gjöving. Adress:
Socken: Skeby. Berättat av: Axel Hjöstedt.
Uppteckningsår: 1938. Född år 1866 i Sätby sn.

Om maran:

Om maran halle de förr mycket o.
det är inte utan att jag tror på det själv.
Det var väl någon slags sjukdom. Maran
red hästar o. människor med, så att de
kunde se det på hästarna på morgonen.
De var alldeles utmattade o. svettiga
o. i maran hade de knutar, markanter
som de kallade det. Själva har jag va-
rit utsatt för maran o. det var en
gång jag låg ute o. sov o. det sälls
sig på bröstet på mig o. hade väl
kvävt mig om jag inte blivit väckt.
Från Skeby har jag hört detta

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland Upptecknat av: E. Lönnkvist
 Härad: Göteborg Adress: _____
 Socken: Elebygd Berättat av: Axel Hjörstam
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1866 i Säby sn.

berättas. Där var det en gård som heter
 Värdar o. en av bönderna där hade en
 par hästar. Och de hade out av maran.
 Var evliga morgon, när han kom ner till
 stallet, var de svälla o. alldeles ut-
 förlade.

Så en kväll tänkte han, att en skuff
 le han ge maran en bet, så att hon lät
 bli hans hästar. Han tog en lina o. satte
 den på en av hästarna, med eggen upp-
 åt. Det skulle hon få sitta sig på.
 Bonden gick in o. han visste på, att en
 skulle de få se. Så gick de o. lade
 sig. På morgonen, när de vaknade var

5620

ACC. N:R.

Landskap:

Östergötland

Upptecknat av:

E. Lönnelid

Härad:

Göteborg

Adress:

Socken:

Skeby

Berättat av:

Axel Hjöstedt

Uppteckningsår:

1938

Född år

1866 i

Säby sn.

bondeu inte i sin säg. Och när de kom ut på gården så låg han där. Och när de tittade efter, såg de att han var död o. alldeles blodig o. sönderhackad i skrevet. Det var han själv som var mara, fastän han inte själv visste om det, o. nu hade han ridit sig till döds på sin egen lie.

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland
Härad: Götting
Socken: Öheby
Uppteckningsår: 1958

Upptecknat av: E. Lönnholm
Adress:
Berättat av: Axel Jönstedt
Född år 1866 i Säby sn.

En trolsk kusk.

På de stora godsen uppe kring Boeholm fanns det kuskar, som kunde lite. Det var sällan en koring utan att de hade sin skit för sig. De skände hästarna för varandra i ell, o. den ene var värre än den andre.

På Boeholms säteri var det en hög herre, som bodde. Han var en av de högste i riket o. hade kungens hela förtroende. Men så upptäcktes det att han hade gjort en del saker, som var inte så vackra. Och en dag kommer det ett brev till honom från kungen, att han ska infinna

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland
Härad: Gjöving
Socken: Ölsby
Uppteckningsår: 1798

Upptecknat av: E. Lönnelund
Adress:
Berättat av: Axel Gjöstedt
Född år: 1866 Säby sn.

sig vid hovet inom 24 Timmar efter det att han hade fått brevet. Gjorde han inte det skulle han få ett straff, jag tror rent av att det gånge all hans egendom. Han blev alldeles rädd sig, det är klart, o. han väste inte, vad han skulle ta sig till. Till slut kallade han upp kuskerna på sitt rum o. sa till honom hur det var fallet. Ja, jag ska försöka säga kuskerna, men då får jag säga att alla kreaturen är under tak. Och det sådes ju till om.

Det ordnades för resa o. det spändes för med ett par av de vanliga skjutståtarna. Och så var det

Skriv endast på denna sida!

11,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland. Upptecknat av: E. Lönnelohm.
 Härad: Gästing. Adress:
 Socken: Bueby. Berättat av: Axel Sjöstedt
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1866 i: Väby sn.

iväg. Över Bjölby o. Linköping o. Norrkö-
 ping; där hade de en liten rast, så
 att herren o. kusken fick litet i sig.
 Och det gick i tras hela vägen, men
 på hästarna såg man inte något ter-
 ken på att de var trötta. När de kom
 vid Liljeholmen var det 23 timmar gång-
 na; Tor. N. v. att det går så herremän-
 nen? "Ja, så kusken, nu har jag varit
 tjuren kvar, o. det tror jag ska räcka."
 Se då hade han kört med hela la-
 gårdan. Och fram kom de, men
 tjuren har stop. Och herren blev räd-
 sad.

5620

ACC. N:R.

Landskap:

Östergötland

Upptecknat av:

E. Lönnroth

Härad:

Göteborg

Adress:

Socken:

Ekeby

Berättat av:

Arel Göteborg

Uppteckningsår:

1938

Född år 1866 i

Säby sn.

Om ormar.

Förre fanns det folk, som kunde göra av med ormar. I Ekeby socken var där ett ställe, där det fanns så alldeles med ormar. Men där bodde där en gubbe i närheten, han var stöcklig all utrota ormar. Han tog o. tänkte öpp en stor eld o. sin kallade han fram dem. Ljås köp han opp i ett stort fräd in- sin eld. Och han hade inte hunnit all uttala ordet kuppert, förrän det myllade av ormar, först små o. sedan lite större o. så allt större o. större o. de köp rätt in i elden o. dog

Skriv endast på denna sida!

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5620

ACC. N:R.

Landskap:

Östergötland.

Upptecknat av:

E. Lönners hustru

Härad:

Göteborg.

Adress:

Socken:

Eleby.

Berättat av:

Axel Jönsson.

Uppteckningsår:

1938.

Född år

1866 i

Eleby sn.

Men så var det till slut bara en kvar
 o. det var en som var en 5 metr lång
 o. han hade huvud stort nära nog som
 ett människohuvud o. med riktiga stora
 hår på. Han var inne i ett stort sten
 rör o. han måste fram han också.
 Och det så det, att de små de fick
 den föde till den store. Men när han
 kom fram nära elden o. såg gubben
 i träden riktigt reste han på sig o.
 slog till med sljätten o. det tog gre-
 nen medför den, som gubben satt på.
 Men han blev skadad o. den store oraken
 köp in i elden han också o. för guds.

Skriv endast på denna sida!

14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5620

Landskap: Östergötland Upptecknat av: G. Lönnroth
 Härad: Götting Adress:
 Socken: Bleby Berättat av: Axel Göttest
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1866 i Fäby sn.

Och på det stället sig de sedan aldrig
 några ormar mer.

Och jag har själv varit med och
 slagit ormar på ett ställe, där det var
 så att det myllrade. Och de blev större o.
 större ju mer vi slog o. jag såg den store
 lilla fram i ett skott och sedan, men då
 sprang jag.